

Νοητική ανάπτυξη του νηπίου:

Η περίοδος της προσυλλογιστικής σκέψης

Τι είναι;

Το παιδί των **2 ετών**, εισέρχεται σε μια φάση νοητικής εξέλιξης πιο πολύπλοκη.

Μπορεί να μετρά και να φαντάζεται πράγματα που δεν συνδέονται απαραίτητα με την διάσταση του εδώ και τώρα, να διαμορφώνει πεποιθήσεις κ.α.

Η ανάπτυξη της **γλώσσας** και της φαντασίας διευρύνει τις ικανότητες για σκέψη, γεγονός το οποίο αντανακλάται στο παιχνίδι του.

Σε αυτή τη φάση, αναπτύσσει την ικανότητα για **συμβολική σκέψη**, δηλαδή χρησιμοποιεί σύμβολα για να αναπαριστά νοητικά αντικείμενα και μορφές δράσης. Μπορεί να προσποιείται. Το φανταστικό παιχνίδι είναι βασική δραστηριότητά του.

Κατά τον Erikson, χρησιμοποιεί το συμβολικό παιχνίδι για να επεξεργαστεί τους φόβους και τις ματαιώσεις του και για να αναβιώσει δυσάρεστα γεγονότα ή να κάνει πράγματα που είναι απαγορευμένα. Μπορεί έτσι να έχει τον έλεγχο και να ξεπερνά τους φόβους του.

Αυτό είναι το στάδιο της Προσυλλογιστικής Σκέψης, το οποίο διακρίνεται σε 2 επιμέρους φάσεις:

- α) **Την προεννοιολογική σκέψη** (3^ο – 4^ο έτος) και τη
- β) **Διαισθητική σκέψη** (5^ο – 6^ο έτος)

Προενοιολογική σκέψη

χαρακτηριστικά:

α) Οι πρώτες έννοιες που χρησιμοποιεί το παιδί (**Προέννοιες**) είναι αυθαίρετες γενικεύσεις και αφελείς σημασίες που δίνει στις λέξεις που χρησιμοποιεί. Π.χ. με τη λέξη 'μαμά' μπορεί να αναφέρεται σε οτιδήποτε μπορεί να έχει σχέση με την μαμά του.

β) Οι συλλογισμοί που κάνει το παιδί κινούνται από το μερικό στο μερικό, από προέννοια σε προέννοια. Αυτού του είδους ο συλλογισμός λέγεται **μεταγωγικός**. Δηλαδή, το παιδί αν καταλάβει ότι δύο αντικείμενα έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, τείνει να θεωρεί ότι είναι όμοια ως προς όλα τα χαρακτηριστικά τους. Π.χ. 'Δεν κοιμήθηκα, άρα δεν είναι απόγευμα'.

- γ) **Εγωκεντρισμός.** Το παιδί αυτής της ηλικίας δεν έχει την ικανότητα να διακρίνει το υποκειμενικό από το αντικειμενικό και εξηγεί τον κόσμο από υποκειμενική άποψη. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να παραποιεί και να διαστρέφει την πραγματικότητα. Π.χ. 'Τα σκαλιά είναι απαίσια, με χτύπησαν'.
- δ) Τείνει να ερμηνεύει τα φαινόμενα με τρόπο **ανθρωπομορφικό**, δηλαδή δίνοντας ανθρώπινες ιδιότητες σε άψυχα αντικείμενα. Π.χ. «Η κούκλα κρυώνει, πρέπει να την ντύσω».
- ε) **Επικέντρωση.** Το νήπιο επικεντρώνεται σε ένα μόνο στοιχείο, αποκλείοντας τα άλλα.
- στ) Η σκέψη του παιδιού δεν έχει **αναστρεψιμότητα**, δηλαδή να καταλάβει ότι ορισμένοι σχηματισμοί είναι αναστρέψιμοι.

Διαισθητική σκέψη

χαρακτηριστικά:

- Σε αυτή τη φάση αρχίζει να παρακμάζει ο εγωκεντρισμός, ο μεταγωγικός συλλογισμός κ.λ.π.
- Εμφανίζονται τώρα νέες νοητικές λειτουργίες, όπως η ικανότητα να διαμορφώνει λογικές κατηγορίες, να αντιλαμβάνεται τις σχέσεις και σε χειρισμό αριθμητικών εννοιών.
- Γενικά υπάρχει μεγαλύτερη πρόοδος σε επιτεύματα.
- Σχηματίζονται οι έννοιες, οι οποίες εκφράζουν τις ομοιότητες μεταξύ των αντικειμένων.

- Ο σχηματισμός των εννοιών είναι αποτέλεσμα δύο κύριων νοητικών διεργασιών, της **γενίκευσης** και της **αφαίρεσης**. Π.χ. στην έννοια 'υγρό' υπάγονται το νερό, το κρασί, το λάδι. Αναπτύσσει την ικανότητα για **κατηγοριοποίηση**.
- Έναι χαρακτηριστικό ακόμη του σταδίου της διαισθητικής σκέψης είναι ότι **ο ρόλος της γλώσσας** γίνεται πιο σημαντικός. Τόσο στην διαδικασίες σχηματισμού των εννοιών, όσο και στην διαδικασία της μάθησης γενικότερα. Το νήπιο χρησιμοποιεί τον λόγο για να κατευθύνει τη δράση και τη συμπεριφορά του, αλλά και για να προσδιορίσει χαρακτηριστικά και ιδιότητες των αντικειμένων.